

Ženidba Čaušević Ibri Zlatijom Rude Salihage

sastavio Čamil Kulenović (zabilježio Milman Parry 1934, 35)

Ašikuju momak i divojka	1
u proliće, u najlipše doba,	2
kada cvate ruža i ljubica,	3
kada raste jablan i travica	4
baš k'o dojke u mlade divojke.	5
Bože mili, ko su i oklen su?	6
Koji momak, ko li je divojka?	7
Lako nam je njih u pogoditi:	8
oba jesu sa široke Like.	9
Momak jeste Čaušević Ibro	10
od studenog Vriila Ledenoga,	11
a Zlatija Rude Salihage	12
sa Rudnjaka ispod Mrsinjaka.	13
Dolazi joj Čaušević Ibro,	14
lipoj Zlati, svake godinice:	15
u godini svakoga miseca,	16
u misecu svake nediljice,	17
u nedilji svake noći tavnje.	18
Dolazi joj džamu na pendžere,	19
pa žubere džamu na pendžeru,	20
ašikuju i zameću šalu.	21
Tako projde tri godine dana.	22
Vavik Ibro dolazi divojci,	23
zadaje joj vjeru od sebeka,	24
lipoj Zlati, da će je uzeti,	25
a Zlatija da će za njeg' poći.	26
Jednom projde za tri noći tavnje,	27
ne bi Zlati Čaušević Ibri.	28
Sve se čudi kićena divojka,	29
„Rabum Bože, na svačem ti fala,	30
što mi nejma Ibri jadiđara?	31
Da se nije bolom razbolijo,	32
jä da me se nije pokajao?“	33
Kad četvrta večer nastupila,	34
da gledamo kićene divojke.	35
Lipa Zlate sila u odaji,	36
prema sebi đerđef isherila:	37
stative mu od šimširovine,	38
pod njim noge drvo tisovina.	39
Razapela venedičko platno	40

—u ruci joj igla pozlaćena,	41
u igle je uvučeno zlato—	42
iglom boća, a zlato provlači,	43
đunla zlato po bijelu platnu.	44
Zlatna pera naokolo reda,	45
a prepiva u sebi divojka,	46
„Đe si Ibro, viro i neviro!	47
Kamo ti vira, stigla te nevira!	48
Istom Zlate tako hesabljaje,	49
ali nješto u džamu udarilo.	50
Lipa Zlate na pendžer pogleda,	51
al' ugleda Ibru jadiđara.	52
Dok je Zlate Ibru opazila,	53
u odaji na noge skoćila,	54
od odaje pendžer otvorila,	55
pa je njemu 'vako govorila:	56
„Ibro, janjci o Jurjevim danci,	57
što te ne bi za tri noći tavne	58
na pendžeru da ašikujemo?	59
Kad joj Ibro rići razumijo,	60
lipoj Zlati 'vako govorijo:	61
„O Zlatijo, grano pozlaćena	62
—nelomita i neobljubita,	63
neobrana i nepozobana—	64
poćuj, janjci, šta ti Ibro kaže:	65
dosta nam je ašikluka bilo,	66
milovanja i ašikovanja.	67
Evo ima tri godine dana	68
kako smo se zagledali, janjci,	69
još nas niko opazijo nije.	70
A ti imaš roditelja svoga,	71
imaš sedam braće u sebeka,	72
pa bi oni mogli opaziti,	73
mogli bi nas kahar učiniti.	74
Pa to Ibro ne bi kabulijo	75
jä, vjere mi, ni za kakvo blago.	76
Neg' Zlatijo, vidu i pogledu,	77
ti se spremaj za nedilju dana	78
—skiti ruho, savij bošćaluke—	79
do noćašnje noći mi se nadaj	80
dok se Ibro kod kule opremi;	81
onda ćemo, janjci, putovati.	82
Tako oni vjeru utvrdiše	83
i rekoše da lagati neće.	84
Tako Ibro Zlatom razgovara.	85

Misli Ibro da niko ne čuje,	86
al' je njih u koba ukobila.	87
Sve to čuje se iz avlije	88
—Sava, raja Rude Salihage—	89
jer se Sava u osin sakrijo,	90
ne vidi ga niko sa pendžera.	91
Kad su mladi tako govorili,	92
S.	93
„Lipa Zlate Rude Salihage,	94
evo ima četiri godine	95
kako dvorim Rudu Salihagu,	96
ćaću tvoga a spajiju moga.	97
Ne dvorim ga za novce gotove,	98
neg', Zlatijo, rad hatara tvoga,	99
a ti noćas reče za drugoga,	100
za Turčina Čaušević Ibru.	101
A posta mi i zakona moga,	102
ako Savi bude živa glava,	103
kad ne'š za me, ne'š ni za Turčina,	104
nego, Zlate, gorskom harambašom,	105
za Mijata, gorskoga hajduka.	106
Dok je tako Savo govorijo,	107
rastade se Ibro sa divojkom.	108
Ode Ibro Vrilu Ledenome,	109
osta Zlate u kamenoj kuli.	110
Da gledamo Save službenika.	111
Neće Sava nama' da ostavi,	112
da se ne bi sitila divojka	113
da je Sava hilu učinijo,	114
neg' pričekaja za četiri dana.	115
Kad četvrta večer nastanula,	116
opremi se Sava u aharu.	117
Kad je zasp'o aga i sinovi,	118
uze Sava dugu granaliju,	119
preko sebe pušku prebacijo,	120
a priteže na kajiš opanke.	121
Od ahara otvorijo vrata,	122
pa izijde u avliju bilu,	123
od avlije otvorijo vrata,	124
pa pobiže od kamene kule.	125
Rabum Bože, kud će okrenuti?	126
Liku pride, u Vučijak siđe,	127
tegli pravo drvenu čardaku	128
kopileta Mijat harambaše.	129
Jā kad Savu opazila straža,	130

prid čardakom njega zastavila.	131
Pita njega šiljbot pred čardakom:	132
„Oklen jesi, neznana delijo,	133
kako li te po imenu viču?	134
Što si poš' o drvenu čardaku?	135
Kakva ti je triba kod čardaka?	136
Onda Sava šiljbota podviknu,	137
„Karaulo što čuvaš čardak,	138
je li ovdi Mijat harambaša?	139
Ako se je ovdi dogodijo,	140
hajde, njemu u čardaku kaži	141
da je saš' o Sava službeniče	142
—Sava, raja Rude Salihage.	143
Imam nješto š njime govoriti.	144
Šiljbot javi gorskom harambaši.	145
Harambaša kod razabra riči,	146
Mijat viknu svoje šerežane,	147
„Uvedite Savu do meneka!	148
Da gledamo mladi' šerežana.	149
Uvedoše Savu harambaši.	150
Kad ugleda Sava harambašu,	151
kapu skide, božju pomoć viknu,	152
harambaši poletijo ruci,	153
u desnu ga poljubijo ruku,	154
istupi se, podvi'š stade ruke.	155
U njeg' okom Mijat pogledao,	156
pa je Savi 'vako govorijo:	157
„Sava, rajo Rude Salihage,	158
što je tebe meni doćerala?	159
Il' si doš' o mene uhoditi,	160
il' si doš' o mene podvoriti,	161
il' si doš' o poraz moje glave?	162
Kad mu Sava razumijo riči,	163
pokloni se jope' harambasi,	164
pa ovako njemu govorijo:	165
„Gospodine Mijat harambašo,	166
tebe nisam doš' o uhoditi,	167
ne daj Bože poraz tvoje glave,	168
ven sam doš' o tebe podvoriti	169
i sanijo haber do tebeka.	170
Ako si se nakan oženiti,	171
harambašo, Turkinjom divojkom,	172
lipom Zlatom Rude Salihage	173
sa Rudnjaka ispod Mrsinjaka,	174
a ti jaši pomamna hajvana,	175

goni njega Mrsinjaku bilu,	176
biloj kuli age Salihage,	177
pa u jagmi kićenu divojku,	178
jer je moreš lako prevariti,	179
baš na ime Čaušević Ibri,	180
jer je rekla Zlate divičica	181
za Turčina Čaušević Ibri.	182
Ja ću tebe svesti Mrsinjaku,	183
tvoj kalauz biti, harambašo.	184
Da gledamo Mijat harambaše.	185
Kad je čuo što mu Sava kaže,	186
u čardaku na noge skočijo,	187
prema Savi ruke raširijo,	188
pa u čelo Savu poljubijo,	189
pa je Savi Mijat govorijo:	190
„Be aferim Sava službeniče,	191
kad si doš'o i haber donijoj!	192
Ako bude to istina prava,	193
ja ću tebe dobro darovati	194
i tebeka banu nafaliti,	195
ban tebeka čirjak učiniti.	196
Dok to reče Mijat harambaša,	197
jopet Mijat šerežane viknu:	198
„Ponesite vina i rakije,	199
ražuljina od sedam godina,	200
i rakije triput pripečene.	201
Donešoše piće šerežana,	202
pa sidoše hladno piti piće.	203
Piju piće ko kad prolivaju,	204
tako piše do tavnoga mraka.	205
Kada jim se noćca unoćala,	206
svi hajduci večer večerese,	207
pa se rujna vina napojiše,	208
popadoše butum po čardaku	209
—svakom pade glava bez uzglavlja.	210
Kad jim bili danak osvanuo,	211
—dan osvanu i sunce ogranu—	212
podize se Mijat i družina,	213
nastaviše piti u čardaku.	214
Tako piše ljetni dan do podne.	215
Da gledamo Mijat harambaše.	216
Skoči hajduk na noge junačke,	217
s čiviluka skide đeisiju	218
—sva je butum zlatom iskaljata,	219
turska čoha, kroja stambolskoga—	220

pa se Mijat tevdil učinijo,	221
po tevdilu u turskom odilu.	222
Oko pasa silah opasao,	223
oko njega puset poredao.	224
Kad se spremi Mijat harambaša,	225
prema sebi caklo okrenijo,	226
pa je sebi Mijat govorijo:	227
„Tako meni Boga i zakona,	228
ni mati me ne bi prepoznala,	229
a kamo li ličke nabodici,	230
pa i Turčin Ruda Salihaga	231
i njegov i' sedam posobaca!	232
Da gledamo jope' harambaše.	233
Skide Mijat i drugo odila,	234
pa ga dade Savi službeniku:	235
„Eto Sava, pa se preobuci!	236
Sava skoči pa se preobuče.	237
Šerežani konje opremiše	238
kako konje Turci opremaju,	239
jednog Savi, drugog harambaši.	240
Kad hajduci konje opremiše,	241
Mijat Savu viknu u čardak,	242
„Vakat, Sava, nami polaziti!	243
Obojica na noge skočiše,	244
iz čardaka oba izijdoše.	245
Jedan hajduk kraj čardaka hodi,	246
u dvi ruke do dva konja vodi.	247
Da gledamo Save i Mijata.	248
Kod čardaka konje pojahaše,	249
od čardaka pa ji' otiskoše,	250
upraviše na široku Liku.	251
Kada jim se noćca unoćala,	252
na Mrsinjak konje izjahaše.	253
Upraviše do Rudnjaka bila,	254
uprav' kuli Rude Salihage.	255
Kad sajdoše kuli i avliji,	256
vid' de sreće Mijat harambaše,	257
kakve sreće u hajduka nejma	258
—zasp'o aga Ruda Salihaga	259
i njegov i' sve sedam sinova,	260
svi su legli sanak boraviti.	261
Sama Zlate sidi u odaji,	262
jer se nada jadiđaru svome,	263
jadiđaru Čaušević Ibri.	264
Da gledamo Save i Mijata.	265

U avliju konje utiraše,	266
na avliji konje razjahaše.	267
Osta Sava konje vodajući,	268
Mijat uze stubu jasenovu,	269
prisloni je džamu uz pendžere,	270
pa se viri džamu na pendžere.	271
Kad se Mijat pope na pendžere,	272
u odaju sa džama pogleda,	273
u odaji ugleda divojku,	274
lipu Zlatu Rude Salihage.	275
Na đerđefu razapela platno,	276
u ruci joj igla pozlačena;	277
iglom boca, a zlata provlači,	278
đunla zlato po bijelu platnu.	279
Zlate piva, a Ibru prepiva,	280
jer se lipa svome Ibri nada:	281
„Đe si Ibro, viro i neviro?	282
Jesi l' rek'o meni nećeš doći	283
da me vodiš Vrilu Ledenome?.	284
Kad joj Mijat pismu razumijo,	285
on se javi Zlatiji divojci:	286
„O Zlatijo, vidu i pogledu,	287
evo tebi Ibre jadidara!	288
Opremaj se noćas u odaji,	289
jer nam valja putovati, janjci,	290
mojoj kuli Vrilu Ledenome.	291
Nemoj s sana babe probuditi	292
ni njegovih' sedam posobaca,	293
mogli bi nas kahar učiniti.	294
Kad Zlatija razumila riči,	295
njemu Zlate 'vako govorila:	296
„Ibro janje, po svitu gledanje,	297
ne brini se, to je staros' moja!	298
Pa na noge ustade divojka.	299
Lipa kupi ruho po odaji,	300
dodaje ga Mijat harambaši,	301
Mijat Savi baca na avliju,	302
Sava trpa konj'ma u hegbeta.	303
Kad Zlatija ruho pokupila,	304
Mijat sajde niz stubu drvenu,	305
za njim Zlate u avliju sajde,	306
tudi konje svoje pojahaše.	307
Da gledamo Mijat harambaše.	308
Zlati lipoj pruži desnu ruku,	309
njemu Zlate obadve pružila,	310

Zlatu diže za se na putalja,	311
pa podviknu kićenu divojku:	312
„Šćipi noge oko konja moga!	313
Zla je nara u moga hajvana,	314
mog'o bi nas vihar rastaviti.	315
Pobigoše iz avlije bile,	316
okrenuše niz široku Liku,	317
tegli Mijat gori Vučijaku.	318
Kad Zlatija šumu ugledala,	319
progovara Mijat harambaši:	320
„Ibro janci, iza gore sunce,	321
ovo puti nisu tvojoj kuli,	322
ven su ovo puti na Primorje!	323
Kad joj Mijat razumijo riči,	324
on podviknu kićenu divojku:	325
„Lipa Zlate Rude Salihage,	326
ovo nije Čaušević Ibro,	327
ven u glavu Mijat harambaša.	328
Kad Zlatija te razumi riči,	329
Mijatu je 'vako govorila,	330
„O hajduče, kujino kopile,	331
evo ti je vira od meneka:	332
ja ću sebi edžel katisati,	333
ja tebika biti ljuba neću!	334
Neka idu kako njima drago.	335
Da gledamo Čaušević Ibre.	336
Ibro svoga pojaha dorata,	337
sjaha konja kuli od kamena,	338
biloj kuli Rude Salihage.	339
U avliju utira dorata,	340
zabaci mu četiri kajasa,	341
udari ga pleskom po sapima,	342
s.	343
Uze Ibro stubu jasenovu,	344
prisloni je uz kamenu kulu,	345
pa se pope džamu na pendžere,	346
pa pogleda u odaju bilu.	347
On golemo čudo ugledao	348
—u odaji gori jasna svića,	349
ali nejma kićene divojke!	350
Sva odaja butum pohalj'vana;	351
nama' se je jadu dositijo	352
da je Sava hilu učinijo,	353
pa se vrati do konja dorata.	354
„Allah	355

iz avlije istira hajvana,	356
okrenu ga niz široku Liku,	357
upravi ga gori Vučijaku.	358
Kada sajde u Vuč'jak planinu,	359
niz Vučijak okrenu hajvana.	360
Vučijak je vrletna planina	361
—viju vuci, grkću gavranovi—	362
dobar mu se dorat uzvirijo,	363
okreće se na obadve strane.	364
Ibro konju govoriyo svome,	365
„Moj dorate, desno moje krilo,	366
ti se ne boj vuka ni hajduka	367
—vuk na vuka u planini neće,	368
vuk na vuka, hajduk na hajduka.	369
Kad god su nas susretali vuci,	370
vavik su nas darovali Turci;	371
mi smo vuka mesa nahranili,	372
a gavrana oka napojili.	373
Tako Ibro do čardaka sijde,	374
do čardaka Mijat harambaše,	375
kraj čardaka nasuka dorata.	376
Tudi Ibro začu kukljavinu.	377
Nama' Ibro jadu se dositi,	378
kod čardaka zastavi dorata.	379
Grlom viknu Ibro sa dorata:	380
„O Mijate, kujino kopile,	381
koje tebe savijaše vile	382
biloj kuli Rude Salihage,	383
da u jagmiš moju jaukliju?	384
Sad kopile, Mijat harambašo,	385
ako se brojiš da si muška glava,	386
izlez' vamo, da se ogledamo!	387
Tebe fale, ni mene ne hule.	388
Kad ga čuo Mijat u čardaku,	389
Mijat društvo diže u čardaku.	390
Povedoše kićenu divojku,	391
izijdoše prid čardak drveni,	392
ugledaše Ibru na doratu.	393
Harambaša pojaha putalja.	394
Hajduci jim mejdan razmiriše	395
u duljinu stotinu kopalja,	396
u širinu trijest i četiri,	397
pa na sridi biljeg ispraviše.	398
Do biljega konje dotiraše.	399
Pita Mijat Ibre na doratu,	400

„Kako ćemo mejdan podiliti?“	401
„Biraj, Vlaše, kako ti je drago!	402
Onda Mijat viknu harambaša,	403
„Svi na stranu, moji šerežani!	404
Sramota je svima na jednoga.	405
Pa podviknu Čaušević Ibru,	406
„O Turčine na konju doratu,	407
ti zajaši suncu od istoka,	408
a ja hoću suncu od zapada.	409
Đe s sritemo, da se ošinemo!	410
Dok rekoše, konje zavedoše,	411
pa tekoše jedan na drugoga.	412
Kad se ati čelim udariše,	413
a junaci desnim kolinama,	414
da gledamo ljuti' mejdandžija.	415
O male se puške pojagmiše,	416
ispucaše jedan na drugoga.	417
Ispucaše, al' ne zafatiše:	418
hitri ati zrnje pronesoše.	419
Povratiše jedan na drugoga,	420
o britke se pojagmiše ćorde;	421
varaju se oba u mejdanu.	422
Kad se obe sablje sastadoše,	423
a ciknuše, pa se prelomiše,	424
balčacim se u prsa lupiše.	425
Sada britke pale povadiše,	426
juriš čine jedan na drugoga.	427
Varaju se oba u mejdanu.	428
Kad se obe pale sastadoše,	429
na susretu pa se prelomiše;	430
balčacim se u prsa lupiše.	431
Od dobrije' ata o'skočiše,	432
u pleća se oba ufatiše;	433
poniše se po zelenoj travi,	434
oko njih se halka ufatila.	435
Mutna Ibri pinja udarila,	436
harambaši mutna i krvava.	437
Da gledamo Čaušević Ibri:	438
savlad'o Ibro Vlaha u mejdanu.	439
Kad vidiše bisni šerežani	440
da će Mijat izgubiti glavu,	441
svi na Ibru juriš učiniše.	442
Allah rabum—na svemu Ti fala!—	443
đe je sreće, tu je i nesreće;	444
đe nesreće, tu i sreće ima.	445

Podig'o se Budalina Tale,	446
po Lici je četu pokupijo:	447
dig'o Tale trideset Turaka,	448
saš'o Tale gori Vučijaka	449
ne bi l' koga prevarijo Tale,	450
prevarijo starca kod ovaca	451
jä li staru babu kod telaca.	452
Pa je Talu nesreća trevila,	453
nije mog'o ništa uloviti,	454
pa se srdit natrag povratijo.	455
Sad da vidiš Budalina Tala:	456
često Tale zastavlja družinu,	457
osluhuje po planini Tale,	458
ne bi l' kakav šicär opazijo.	459
Kad je čuo puške kod čardaka,	460
nama' Tale povika družinu:	461
„Braćo moja, haj'mo do čardaka!	462
Ono Vlasi zuhur čine Turke.	463
Nama' društvo Tala poslušalo,	464
poletiše drvenu čardaku.	465
Kad stigoše drvenu čardaku,	466
opaziše Čaušević Ibru,	467
đe se Ibro harambašom nosa,	468
svi na Ibra Vlasi navalili.	469
Sad da vidiš Tale Ličanina.	470
Sta ga vika k'o planinskog vuka,	471
„Kopiladi gorski šerežani,	472
sramota je svima na jednoga,	473
na Turčina udarati sama!	474
Dok to reče Tale Ličanine,	475
nama' društvom juriš učinijo	476
na hajduke, gorske otmetnike.	477
Da je kome stati pa gledati	478
kad jurnuše Turci na hajduke!	479
Puče lunta, zametni se punta	480
kod čardaka Mijat harambaše.	481
Goniše se dva puna sahata,	482
u trećemu Bog pomaže Turke,	483
rasćeraše sve gorske hajduke,	484
zapališe čardak od drveta.	485
Da gledamo Čaušević Ibre.	486
Dobra Ibru sreća poslužila:	487
oborijo Mijat harambašu,	488
sa Mijata odvalijo glavu,	489
ujagmijo svoju jaukliju.	490

Tudi Tale šićar podilijo.	491
Otalen se podigoše Turci,	492
pa odoše gorom pivajući,	493
mrtvi Vlasi nogom kopajući.	494
Kad su bili navrh klanca Turci,	495
promoli se Rude Salihaga,	496
a za agom sve sedam sinova	497
—poš'o aga u počeru ljutu.	498
Kad ugleda Čaušević Ibru,	499
'čide Ibrom zametnuti kavgu.	500
Stade vika Tale Ličanina,	501
„Salihaga—crn ti obraz bijo!—	502
jesi l' poš'o u počeru ljutu	503
za Zlatijom svojom jedinicom?	504
Al' je tebi kasno, Salihago,	505
jer je prije tebe saš'o Ibro,	506
sa Mijatom mejdan podilijo,	507
udarijo na trijest hajduka,	508
ot'o Zlatu na ljutu mejdanu.	509
Zar bi š njime ti zametn'o kavgu?	510
Lako je Ibrom danas zametnuti,	511
al' je mučno do čardaka saći.	512
Što ti nisi saš'o, Salihaga,	513
do čardaka Mijat harambaše	514
i njegovih trijest šerežana,	515
pa s njimaka mejdan podilijo?	516
Sebi s oke, kujino kopile!	517
Ti odkući od mog pobratima,	518
jer ako te šinem g'ozdenjakom,	519
Salihaga, iznad prdenjakom,	520
ni od kakva odprdnuti nećeš!	521
Kad ga čuo Ruda Salihaga,	522
znade aga Talu Ličanina,	523
što ga reče da poreći neće,	524
pa je 'vako Tali govorijo,	525
„Nisam znao, obadva mi svita,	526
da je Ibro tako uradijo!	527
Sada aga Ibro pregrlijo,	528
„Haj aferim siv zelen sokole!	529
Na poklon ti moja jedinica!	530
Pa se aga natrag povratijo	531
do Rudnjaka i kule kamene.	532
Ode Ibro Vrilu Ledenome,	533
i sa njime Tale Ličanine,	534
i sa Talom trijest pobratima.	535

Kad stigoše kuli od kamena,	536
nastaviše činiti veselje.	537
Oženiše Čaušević Ibru,	538
kum mu bide Tale Ličanine.	539
Kad pir Ibrin i veselje prođe,	540
svaki ode zavičaju svome,	541
osta Ibro ljubeći Zlatiju.	542
Čuo jesam đe kažu ljudi	543
da je nikad nije prekorijo	544
što je za nju mejdan učinijo.	545

*